

SOCIALIZACE – CÍL SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Speciální pedagogika je vědní obor, který se zabývá teorií a praxí rozvoje, výchovy a vzdělávání jedinců postižených různými nedostatky tělesnými, smyslovými, duševními nebo poruchami chování

Termín „speciální pedagogika“ použil poprvé v r. 1957 Bohumír Popelář

Cíle speciální pedagogiky – maximální rozvoj osobnosti postiženého jedince, dosažení max. stupně socializace.

Socializace (socialization) pochází z latinského socialis neboli družný, spojenecký, polidštěný.

Je to sociologický, sociálně psychologický a pedagogický pojem, který označuje proces, při kterém se jedinec začleňuje do společnosti, přičemž si osvojuje její hodnoty, normy, chování, schopnosti a učí se sociálním rolím. Výsledkem tohoto procesu je vytvoření "sociálního já", sociální identity a sociokulturní osobnosti. Socializace probíhá po celý život, nejdůležitější je však v dětství a mládí.

Základní směřování speciálně pedagogického přístupu:

- odstraňovat, nebo kompenzovat důsledky postižení
- rozvíjet nenarušené funkce a složky osobnosti jedinců s určitým typem postižení
- umožnit odpovídající způsob vzdělávání
- zahájit kvalifikovanou péči v optimálním období života jedince

Prioritní hlediska SP:

- Pochopení příčin
- organizace systému vzdělávání dětí a jedinců s handicapem
- dosažení maximálně možné úrovně socializace
- poskytování kvalifikované přímé či zprostředkované pomoci

Stupně socializace:

- integrace - zapojení jedince do společnosti
- adaptace - přizpůsobení společnosti vzhledem k ind. vlastnostem a potřebám jedince
- utilita – potřebnost, užitečnost, upotřebitelnost, uplatnění
- inferiorita – sociální nepoužitelnost, segregace jedince

Druhy socializace podle přístupu:

- **Fylogenetický přístup** - přístup, jehož pomocí zkoumáme vývoj člověka v průběhu všech generací
- **Ontogenetický přístup** - zkoumání procesu socializace u konkrétního jedince

Členění socializace podle období a působení:

- Primární socializace - prostřednictvím rodiny, přátel, sourozenců. Probíhá od raného dětství.
- Sekundární socializace - nastává později v dětství, probíhá prostřednictvím působení školy, spolužáků, organizací a medií.
- Terciální socializace - probíhá po celý zbytek života. Jedinec je v interakci se svým okolím.

Anticipující socializace (z lat. anticipare = předstihnout) je přebírání hodnot, norem a postojů určité skupiny jedincem, který by byl rád jejím členem, ale ještě není.

Genderová socializace je proces, kdy se jedinec učí pohlížet na sebe jako na muže, či ženu, a je zaučován do mužských a ženských rolí spojovaných s nositeli určitého biologického pohlaví.

Mechanismy socializace:

- Sociální činnost - práce, hra, učení
- Nápodoba, imitace
- Ztotožnění, identifikace
- Sugescie

WHO (Světová zdravotnická organizace) uvádí 9 stupňů socializace:

Plná integrace:

1. sociálně integrovaný jedinec

Vysoká integrace:

2. inhibovaná účast (postihování vyvolává určitou nevýhodu)
3. omezená účast (negativní vliv na společenský život, manželství, soukromí apod.)

Středně vysoká integrace:

4. zmenšená účast (problémy v navazování náhodných kontaktů)

Nízká integrace / nízká segregace:

5. ochuzené vztahy (omezení ve fyzickém, sociálním nebo psychickém vývoji)
6. redukované vztahy (schopnost udržovat vztahy jen k vybrané skupině či jednotlivci)

7. narušené vztahy (neschopnost udržovat trvalejší vztahy)

Středně vysoká segregace:

8. odcizení

Vysoká segregace:

9. společenská izolace (schopnost míry socializace je téměř nezjistitelná)